Predslov výkonnej podpredsedníčky Margrethe Vestagerovej
k Výročnej správe o hospodárskej súťaži za rok 2019

S blížiacim sa koncom roka 2019 by bol málokto predvídal, že udalosti na začiatku roka 2020 dramaticky zmenia svet a svetové hospodárstvo. Vypuknutie ochorenia COVID-19 prinieslo zásadnú zmenu v mnohých ohľadoch, museli sme sa rýchlo prispôsobiť a prehodnotiť spôsob nášho fungovania. Myslím si, že pokiaľ ide o oblasť politiky hospodárskej súťaže, možno konštatovať, že Komisia splnila očakávania.

Podľa pravidiel EÚ o štátnej pomoci môžu členské štáty poskytnúť spoločnostiam pomoc, aby tak kompenzovali závažné narušenia vo svojich hospodárstvach. Komisia v marci 2020 prijala dočasný rámec, ktorý umožňuje členským štátom zabezpečiť, aby mali podniky k dispozícii dostatočnú likviditu, a pomôcť zachovať pracovné miesta a kontinuitu hospodárskej činnosti počas pandémie COVID-19. V prvom polroku 2020, ako sa kríza vyvíjala, Komisia trikrát rozšírila dočasný rámec v snahe vyhovieť potrebám členských štátov a podnikov vrátane ďalšej podpory v oblasti rozvoja a výroby produktov relevantných pre ochorenie COVID-19, ako aj v oblasti mzdových dotácií a rekapitalizácií. Prijatie dočasného rámca a následné zmeny ukazujú, ako Komisia dokázala reagovať na rýchlo sa meniace okolnosti, prispôsobiť sa im a riešiť ich, a zároveň zohľadniť potrebu rovnakých podmienok na jednotnom trhu. Budeme totiž potrebovať, aby sa jednotný trh rýchlo postavil späť na nohy.

Pandémia COVID-19 mala nevyhnutne vplyv aj na ďalšie oblasti politiky hospodárskej súťaže.

Komisia a vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže vydali v marci 2020 v rámci Európskej siete pre hospodársku súťaž spoločné vyhlásenie, v ktorom uviedli, ako plánujú uplatňovať antitrustové pravidlá počas krízy. Uviedli, že uľahčia potrebné a dočasné opatrenia zamerané na riešenie nedostatku dodávok v dôsledku pandémie. Zároveň však varovali, že nebudú váhať a zasiahnu, ak by sa kríza mala použiť ako zámienka pre praktiky, ktoré sú v rozpore s hospodárskou súťažou.

Pokiaľ ide o antitrust, Komisia v apríli 2020 uverejnila oznámenie o dočasnom rámci, v ktorom poskytla spoločnostiam usmernenia. V oznámení stanovila, ako bude postupovať pri posudzovaní projektov spolupráce, ktoré sú potrebné v dôsledku pandémie COVID-19, napríklad v oblasti dodávky liekov a zdravotníckych pomôcok.

V oblasti koncentrácií po uplynutí počiatočného obdobia, počas ktorého GR pre hospodársku súťaž uverejnilo oznámenie, v ktorom firmy požiadalo o odklad oznámení, práca v súvislosti so zjednodušenými, ako aj zložitejšími prípadmi pokračovala takmer bez prerušenia.

S hrdosťou konštatujem, že útvary Komisie zvládli výzvu, ktorá nastala v dôsledku tejto nebývalej krízy. Veľmi veľký počet notifikácií o štátnej pomoci sa posúdil pod mimoriadnym časovým tlakom. Kontrola koncentrácií v EÚ fungovala naďalej, pričom Komisia dodržiavala zákonné lehoty a právne povinnosti. Presadzovanie antitrustových pravidiel pokračovalo bez výrazných oneskorení.

Nezabúdajme však na úspechy dosiahnuté v roku 2019.

Činnosť Komisie v roku 2019 sa týkala širokej škály sektorov a podporovala otvorené a efektívne trhy v EÚ. Politika EÚ v oblasti hospodárskej súťaže naďalej podporovala kľúčové politické priority Komisie spojené s vnútorným trhom, ako sú digitalizácia, spravodlivé zdaňovanie, energetika a klíma.

Komisia preukázala svoju schopnosť prísne presadzovať pravidlá hospodárskej súťaže udeľovaním sankcií za protisúťažné dohody medzi spoločnosťami a firmami, ktoré zneužívajú svoje dominantné postavenie na úkor spotrebiteľov. V roku 2019 prijala 15 rozhodnutí, v ktorých udelila sankcie za protisúťažné správanie. Takisto dokončila štyri prípady antitrustu na základe postupu dobrovoľnej spolupráce.

V roku 2019 bolo Komisii oznámených 382 koncentrácií. Napriek miernemu poklesu v absolútnych číslach v porovnaní s rokom 2018 počet oznámení v roku 2019 zostal veľmi vysoký. Väčšina koncentrácií oznámených v roku 2019 nevyvolala obavy z narušenia hospodárskej súťaže. V roku 2019 Komisia prijala 362 rozhodnutí o koncentráciách a zasiahla v 19 prípadoch. Tri koncentrácie boli zakázané, desať koncentrácií bolo schválených pod podmienkou splnenia záväzkov v prvej fáze a šesť z nich bolo schválených s nápravnými opatreniami po druhej fáze. Väčšina nápravných opatrení, ktoré Komisia schválila v roku 2019, pozostávala z odčlenenia hmotného alebo nehmotného majetku, čo potvrdzuje, že Komisia uprednostňuje štrukturálne nápravné opatrenia.

Komisia v roku 2019 prijala 308 rozhodnutí o štátnej pomoci. Schválila schémy štátnej pomoci, ktoré členským štátom umožňujú napríklad splniť ciele v oblasti životného prostredia, zaviesť siete s veľmi vysokou kapacitou a financovať výskum v kľúčových priemyselných odvetviach. V roku 2019 bol povolený druhý dôležitý projekt spoločného európskeho záujmu (IPCEI) zameraný na vývoj batérií, do ktorého sa zapojilo sedem členských štátov. Navyše sa Komisia naďalej snažila zabezpečiť, aby členské štáty neposkytovali vybraným spoločnostiam neprimerané daňové výhody, ktoré im umožňujú vyhýbať sa plateniu ich spravodlivého podielu, pokiaľ ide o dane.

Hodnotenie pravidiel hospodárskej súťaže, v súlade s usmerneniami Komisie o lepšej právnej regulácii, pokračovalo aj v roku 2019, aby sa zabezpečilo, že naďalej plnia svoj účel. V oblasti antitrustu sa pokračovalo v hodnoteniach horizontálneho nariadenia o skupinových výnimkách, vertikálneho nariadenia o skupinových výnimkách, nariadenia o skupinových výnimkách pre motorové vozidlá a nariadenia o skupinových výnimkách pre konzorciá. V prípade koncentrácií Komisia pokročila vo svojom hodnotení vybraných procesných a jurisdikčných aspektov kontroly koncentrácií v EÚ. V oblasti štátnej pomoci pokračovala kontrola vhodnosti pravidiel zahrnutých v modernizácii štátnej pomoci a niektorých ďalších pravidiel. V januári 2020 sa začalo hodnotenie oznámenia o definícii trhu.

Väčšina trhov v súčasnosti prechádza prevratnou zmenou, konkrétne zásadnými transformáciami, ktoré priniesla prebiehajúca digitalizácia spoločnosti. Prispôsobiť sa musíme všetci, t. j. výrobcovia, spotrebitelia, tvorcovia politík a v neposlednom rade aj orgány presadzovania politiky hospodárskej súťaže. Ak si chceme zachovať relevantnosť, nesmieme prestať byť ostražití, ale vždy sa musíme pozerať kriticky na to, ako konáme, poučiť sa zo skúseností a ak treba, prehodnotiť naše nástroje presadzovania. Preto som požiadala troch osobitných poradcov o vypracovanie správy s názvom Politika hospodárskej súťaže pre digitálny vek, ktorá bola uverejnená v apríli 2019. Osobitní poradcovia konštatovali, že základný rámec práva hospodárskej súťaže je spoľahlivý a dostatočne pružný, aby ochránil hospodársku súťaž v digitálnom veku. Upozornili však na to, že osobitná pozornosť by sa mala venovať trhovej sile digitálnych platforiem. Po hĺbkovej analýze na základe správy osobitných poradcov a ďalších nedávno vypracovaných správ Komisia v júni 2020 začala verejnú konzultáciu, prostredníctvom ktorej skúmala potrebu nového nástroja na ochranu hospodárskej súťaže, ktorý by umožňoval včasné a efektívne riešenie štrukturálnych problémov v oblasti hospodárskej súťaže.

Na zabezpečenie dobrého fungovania trhov v celom hospodárstve niekedy nestačí prísne presadzovať existujúce pravidlá hospodárskej súťaže. V snahe predchádzať zlyhaniam trhu môže byť

potrebné doplniť takéto presadzovanie o predpisy špecifické pre dané odvetvie, napríklad by mohlo ísť o trhy s dominantným postavením platforiem, ktoré vystupujú ako tzv. *gatekeepers*. Konkurencieschopnosť si vyžaduje hospodársku súťaž, tak doma, ako aj vo svete. Samotná politika hospodárskej súťaže nezaručuje konkurencieschopnosť. Treba ju doplniť efektívnou priemyselnou politikou, ktorá vytvára podmienky pre podnikateľov na to, aby mohli realizovať svoje nápady, a umožňuje podnikom každej veľkosti prosperovať a rásť. Komisia vo svojom oznámení Nová priemyselná stratégia pre Európu z marca 2020 predstavila svoju víziu o tom, čo chce, aby EÚ dosiahla do roku 2030 a neskôr.

Hospodárstvo EÚ je otvorené a úzko prepojené so zvyškom sveta. Našu otvorenosť však možno využiť na narušenie hospodárskej súťaže na jednotnom trhu, napríklad zahraničnými firmami, ktoré využívajú štátnu podporu. Potrebujeme správne nástroje na riešenie nepriaznivých účinkov zahraničných subvencií. Komisia preto začala diskusiu a v júni 2020 uverejnila Bielu knihu o vytvorení rovnakých podmienok v oblasti zahraničných subvencií.

Na záver možno konštatovať, že základné pravidlá EÚ v oblasti hospodárskej súťaže sú v súčasnosti rovnako relevantné, ako keď boli stanovené v zmluve pred viac než 60 rokmi. Komisia bude spolu s vnútroštátnymi orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže EÚ aj naďalej spravodlivo presadzovať pravidlá na základe faktov, dôkazov a dôkladnej analýzy, pričom bude rešpektovať riadny proces. Efektívna hospodárska súťaž na vnútornom trhu podporuje inovácie, dynamiku a hospodársky rast v prospech všetkých. Politika hospodárskej súťaže bude prispievať k napĺňaniu hlavných ambícií súčasného mandátu Komisie, ako sú ekologizácia hospodárstva, formovanie digitálnej budúcnosti EÚ a posilnenie hospodárstva, ktoré pracuje v prospech ľudí.